

الزامات انعقاد قراردادهای تحقیقاتی مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری

تاریخ تصویب	تاریخ ابلاغ	شماره نامه ابلاغ
۱۳۹۹/۰۲/۰۶	۱۳۹۹/۰۲/۱۷	۳۱۹۹۲/و

مقدمه

توسعه مؤسسه‌ها و مراکز علمی کشور طی سال‌های اخیر پیشرفت اقتصادی، اجتماعی و صنعتی کشور را بیشتر کرده است. این در حالی است که شرایط بین‌المللی کنونی چالش‌هایی را در جامعه، اقتصاد، صنعت و امور اجرایی بخش‌ها و دستگاه‌های کشور ایجاد کرده که بهبود و رفع آنها نیازمند مشارکت گسترده اندیشمندان و کارشناسان مؤسسه‌های آموزشی، پژوهشی و فناوری دولتی و غیردولتی است. بر این اساس، سامان‌دهی، استانداردسازی و قاعده‌مند کردن تعاملات و ارتباطات بین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی کشور و دستگاه‌های اجرایی حائز اهمیت فراوان است. وزارت عتف و مؤسسه‌های زیرمجموعه در این خصوص نیازمند تدوین اصول و روش‌های تعریف‌شده و مؤثرتری هستند که علاوه بر حمایت از ارتباطات شرایط مناسبی را برای پایش، نظارت و در نهایت ارتقای کیفیت اجرای این گونه فعالیت‌ها فراهم آورد. بنابراین، ضروری است با بهره‌گیری از تجارب و شرایط و نیازهای کنونی شیوه‌نامه‌هایی تدوین و اجرا شود. طبیعتاً تفاوت بین حوزه‌های تخصصی و مؤسسه‌ها ایجاب می‌کند جزئیات با رعایت الزامات اولیه و ضوابط عام به مراکز و مؤسسات پژوهشی سپرده شود.

مستند حاضر و ضوابط و اصول مندرج در آن الزامات را ارائه می‌نماید. به منظور اجرایی شدن الزامات، از مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری انتظار می‌رود که جزئیات را به صورت شفاف در سطح هر مؤسسه تدوین و در قالب شیوه‌نامه‌های خود به اجرا گذارند.

ماده ۱. تعاریف و اختصارات

الزامات: مجموعه‌ای از شرایط است که پوشش دادن آنها نیازمند تدوین شیوه‌نامه‌های اجرایی توسط هر مؤسسه آموزشی، پژوهشی و فناوری است.

قرارداد تحقیقاتی: قراردادی که مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری برای پاسخ به نیازها و تقاضاهای یک بخش، دستگاه یا بنگاه دولتی یا غیردولتی منعقد می‌کنند.

مؤسسه: همه مؤسسات آموزشی، پژوهشی و فناوری وابسته به وزارت علوم تحقیقات و فناوری

کارفرما: بخش، دستگاه، سازمان یا بنگاه دولتی یا غیردولتی که برای اجرای فعالیتی مشخص قرارداد تحقیقاتی با مؤسسه منعقد و هزینه اجرای آن را پرداخت می‌کند.

مجری: فرد یا افرادی از اعضای هیئت علمی مؤسسه که مسئولیت تشکیل تیم و اجرای پروژه را بر عهده می‌گیرد.

سیستم استاندارد مدیریت پروژه: مجموعه‌ای از استانداردهای بین‌المللی که روش تدوین و اجرای طرح‌های پژوهشی و فناورانه را به صورت مجموعه‌ای منسجم ارائه می‌کند.

سامانه‌های کنترل پروژه: سامانه‌هایی که امکان گزارش‌گیری در خصوص میزان پیشرفت اجرایی و مالی را دارند و به مدیریت مؤسسه هشدار می‌دهند.

ماده ۲. اهداف

- ۱-۲. تشویق و ترغیب به تقویت فرهنگ کار گروهی بین پژوهشگران و اعضای هیئت علمی مؤسسه
- ۲-۲. حفظ و جاهت و اقتدار علمی و حرفه‌ای مؤسسه
- ۳-۲. کسب اطمینان از نظارت سیستم اجرایی مؤسسه بر پروژه
- ۴-۲. پیش‌بینی بروز هر نوع اختلال احتمالی در اجرای پروژه و ممانعت از وقوع آن
- ۵-۲. اجرای پروژه‌ها با رعایت اصول علمی و فنی و ارتقای سطح کیفیت آن
- ۶-۲. شفاف‌سازی چگونگی تخصیص منابع و هزینه‌های اجرای پروژه
- ۷-۲. ارائه یک نظام اجرایی روان و شفاف برای فعالیت اعضای هیئت علمی مؤسسه
- ۸-۲. اخلاق‌مداری حرفه‌ای
- ۹-۲. توانمندسازی مالی متناسب با شأن و جایگاه مؤسسه

ماده ۳. محتوای حقوقی قراردادها

- ۱-۳. مؤسسه پیش‌نویس انعقاد قراردادها را، شامل الزامات و بندهای حقوقی، تدوین و در اختیار اعضای هیئت علمی قرار می‌دهد.
- ۲-۳. ضروری است کارشناسان دفتر حقوقی مؤسسه قراردادها را بررسی کنند.
- ۳-۳. تدوین فازهای اجرایی و نحوه تأیید محتوای فنی، مالی و حقوقی قرارداد قبل از امضای نهایی مسئولان مؤسسه به تأیید مجری و پس از آن به تأیید رئیس یا معاون پژوهش و فناوری مؤسسه برسد.
- ۴-۳. برنامه زمان‌بندی شده اجرای طرح که قابلیت نظارت سامانه‌های کنترل پروژه مؤسسه را داشته باشد توسط مجری در اختیار سامانه کنترل پروژه قرار گیرد.
- ۵-۳. اجرای قرارداد مستلزم فعالیت‌ها، مکاتبات، جلسات، هزینه‌ها و موارد دیگر است که هر یک از آنها به دستورالعمل و شیوه‌نامه‌ای شفاف نیاز دارد. بدین منظور موارد ذیل حائز اهمیت است:
- ۱-۵-۳. شیوه‌نامه مکاتبات و ارتباط کارفرما با مجریان مؤسسه به صورتی باشد که مؤسسه از محتوای مکاتبات و بروز مشکلات اداری و اجرایی قبل از بروز بحران آگاه شود تا اقدام اصلاحی به عمل آید.

۲-۵-۳. در قراردادها هزینه‌های ذیل برای مؤسسه برآورد شده باشد:

- خریدهای خدماتی
- هزینه خرید تجهیزات، قطعات و دستگاه‌ها
- هزینه خرید مواد مصرفی
- هزینه کارشناسان و همکاران پروژه
- هزینه مجری/ مجریان
- سهم مؤسسه
- میزان مالیات/ بیمه احتمالی

۳-۵-۳. تعهدات مجری و مؤسسه در قبال امور مالیاتی و دیگر کسورات قانونی مرتبط با قرارداد مشخص باشد.

۳-۵-۴. نحوه ارتباط مجری با مؤسسه از لحاظ مالی و همچنین ارتباط مجری با همکاران مشخص باشد.
 ۳-۶. نحوه رسیدگی حقوقی به قراردادهای پیش‌بینی و تعهدات کارفرما، مؤسسه و مجری در صورت بروز اختلاف مشخص شود.

ماده ۴. محتوای فنی قراردادها

۱-۴. به دلیل تخصصی بودن قراردادها و تفاوت‌های بسیار زیاد آنها طبیعتاً بیشترین مسئولیت و سهم در این خصوص متوجه مجری است و تأیید کارفرما به معنی پذیرفتن پیشنهاد است. با توجه به علمی، پژوهشی یا فناورانه بودن فعالیت مورد نظر و اینکه باید ابعاد کار درست تعریف شده باشد توجه خاص به نکات ذیل در آیین‌نامه‌های اجرایی ضروری است:
 ۱-۱-۴. با توجه به آنکه تضامین لازم را مؤسسه ارائه می‌کند، معاونت پژوهش و فناوری مؤسسه می‌تواند بنا بر تشخیص خود از متخصصان دیگر برای بررسی فنی و اجرای قرارداد استفاده نماید.
 ۲-۱-۴. برای قراردادهای بزرگ علاوه بر پیوست فنی قرارداد سایر مستندات، شامل سوابق همکاران، زمان‌بندی، روش برآورد هزینه، خطرهای احتمالی، و موارد مشابه، که ضامن موفقیت اجرای پروژه‌اند، حسب نظر مؤسسه از مجری دریافت و بررسی می‌شوند.
 ۳-۱-۴. در بررسی محتوای قراردادها و هزینه‌های اجرای آنها می‌توان سوابق و تجارب فعالیت قبلی مجری/مجریان را بررسی و در خصوص آن تصمیم‌گیری کرد. مؤسسه در پذیرش یا رد قرارداد اختیار کامل دارد.
 ۴-۱-۴. در قراردادهای بزرگ مؤسسه می‌تواند به منظور کسب اطمینان از اجرای امور یک کارگروه اجرایی به هدایت مجری اصلی برای اجرای طرح تشکیل دهد.

ماده ۵. الزامات اجرایی

۱-۵. ضروری است مؤسسه شرایطی را فراهم کند که منابع مالی دریافتی برای اجرای پروژه به سهولت و در اسرع وقت در اختیار مجری قرار گیرد. بدین منظور مؤسسه می‌تواند منابع حاصل از قرارداد را به حساب اعتباری عضو هیئت علمی واریز کند یا علی‌الحساب یا به صورت تنخواه در اختیار وی قرار دهد و مجری اجازه پرداخت و تأمین هزینه‌ها را داشته باشد.
 ۲-۵. ضروری است مؤسسه بر اجرای قرارداد نظارت مالی داشته باشد و حساب‌ها در مقاطع مشخص تسویه شود. مؤسسه باید انطباق پرداخت هزینه‌ها را با پیشنهاد اجرای پروژه، خصوصاً در بخش‌های مالی و اجرایی، تأیید کند.
 ۳-۵. هزینه‌های پروژه در سرفصل‌های گوناگون مانند هزینه پرسنلی، هزینه تأمین مواد اولیه و هزینه تأمین تجهیزات و قطعات باید با پیشنهاد اولیه مورد توافق با کارفرما انطباق داشته باشد. عدول مجری از آن باید با کسب مجوز از مؤسسه باشد. امکانات و تجهیزات باقی‌مانده از اجرای طرح در مؤسسه در زمره اموال مؤسسه شناسایی می‌شود.
 ۴-۵. مؤسسه روش‌های حمایتی و تشویقی را برای استادان مجری پروژه‌های ارتباط با جامعه و صنعت تدوین و اجرا می‌کند. روش‌ها شامل تخصیص محل استقرار فیزیکی پروژه، دسترسی به سیستم‌ها و

زیرساخت‌های مؤسسه، پشتیبانی‌های مالی و حقوقی در زمان تنگناهای اجرایی، همچنین تشویق، ترفیع و ارتقای اعضای هیئت علمی فعال در این حوزه است.

۵-۵. مؤسسه ملزم است برای ارتقای سطح کیفی پروژه‌های ارتباط با جامعه و صنعت اعضای هیئت علمی فعال در این حوزه آموزش دهد و آنان را با استانداردهای اجرای پروژه‌های پژوهشی و فناورانه آشنا سازد. در پاره‌ای از شرایط، مؤسسه پذیرش عضو هیئت علمی را به عنوان مجری منوط به آشنایی وی با نظام‌های اجرایی اعلام می‌کند.

ماده ۶. پایش قراردادها

۱-۶. نظارت بر پروژه رکنی اساسی در اجرای درست قرارداد است و تأثیر بسزایی در موفقیت مؤسسه‌ها در توسعه ارتباط با جامعه و صنعت دارد. بنابراین، ضروری است مؤسسه در طول اجرای پروژه به این موضوع توجه کند و علاوه بر پایش کلی شرایط قرارداد پژوهشی از جزئیات پیشرفت مالی و فنی قرارداد مطلع شود. بر این اساس، تشکیل ساختار یا دفتری مناسب ضروری است.

۲-۶. بایسته است مجریان قراردادهای بزرگ یک کارشناس یا سیستم مناسب و مؤثر برای نظارت بر پروژه گزارش منظم پیشرفت آن را فراهم آورند.

۳-۶. نظارت بر پروژه‌های کوچک با دریافت ماهیانه یا فصلی اطلاعات حداقلی مورد نیاز از پروژه‌ها امکان‌پذیر است.

۴-۶. ضروری است مسئولان اجرایی مؤسسه گزارش قراردادهای منعقد، و وضعیت پیشرفت پروژه‌ها را هر ۶ ماه (پایان شهریورماه و اسفندماه هر سال) در سامانه اطلاعاتی مؤسسه و وزارت عتف (مپفا) ثبت کنند تا امکان ارزیابی و تدوین اقدامات اصلاحی فراهم آید.

۵-۶. مجریان طرح‌ها مشکلات و چالش‌های قراردادها را به مؤسسه و وزارت عتف اطلاع دهند تا راهکارهای حل آنها اندیشیده شود.

این سند در ۶ ماده در تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۰۶ به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از زمان ابلاغ آن لازم‌الاجراست.